

Motion till riksdagen 2020/21:250

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

En politik för att möta coronapandemins globala effekter

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stödja och använda de multilaterala samarbetsorganisationer som finns för att minska de ekonomiska klyftorna i världen och för att driva på för demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina bilaterala kontakter med USA, i FN samt i andra internationella sammanhang bör trycka på för att USA återupptar sitt ekonomiska stöd till WHO, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stå upp för WHO:s arbete och genom organisationen bidra och vara delaktigt i arbetet med att bygga upp en bättre struktur för samarbete mellan länder vid internationella katastrofer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör, inom FN och Världsbanken, verka för att fattigdomsbekämpning prioriteras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nytt klimatbistånd bör tas fram och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett införande av Unctads mekanism för hantering av ohållbara skulder och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör, på EU-nivå, verka för skuldnedskrivningar i stället för ökade lån och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s långtidsbudget ska göras om och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att allt ekonomiskt stöd från EU villkoras med skarpa demokratikrav, genom s.k. konditionalitet, och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att all forskning, kunskap och data som rör covid-19 ska utbytas mellan länder samt att behandlingar och vaccin ska vara patentfria och tillgängliga för alla och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en global överenskommelse kring att vaccin, behandlingar och tester bör produceras och levereras till lägsta möjliga kostnad och fördelas utifrån behov och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det överordnade målet för svensk handelspolitik bör vara att bidra till minskade klyftor inom och mellan länder samt ökad jämställdhet och hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att IMF:s och Världsbankens verksamhet anpassas till Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att införa klimat- och miljöperspektiv enligt ”environmental due diligence” i regelverken för företags agerande utomlands och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Statskontorets rapport FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter – utmaningar i statens arbete och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att FN antar ett bindande fördrag kring företags agerande och de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör, inom IMF och Världsbanken, verka för att privatisering av vattenresurser stoppas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör, inom ramen för EU-samarbetet, verka för att EU tar fram en handlingsplan för att hantera djurtransporterna vid extraordinära situationer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommission bör tillsättas med uppdrag att utvärdera de nordiska ländernas agerande samt utarbeta en strategi för ökat samarbete vid kommande gemensamma kriser och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Redan innan coronaviruset började spridas över världen var den humanitära situationen allvarlig på många håll. Enligt Sida var redan 168 miljoner människor i behov av humanitärt stöd och skydd p.g.a. väpnade konflikter och allvarliga effekter av klimatförändringar. Krig, extrem torka, översvämningar och skadeinsekter hade lett till att fler människor än någonsin befann sig på flykt, i och utanför sina hemländer, samt att ett ökat antal människor levde i svält. Detta har inte förändrats, utan situationen för de mest drabbade människorna i världen har bara blivit värre p.g.a. coronapandemin.

En rapport från organisationen Oxfam visar att ytterligare 6 till 8 procent av världens befolkning kan komma att tvingas in i fattigdom p.g.a. att många länders ekonomier stänger ner i syfte att förhindra smittspridning. En orsak till den ökade fattigdomen är att många människor har osäkra arbetsförhållanden och lever helt utan sociala trygghetssystem. Enligt Oxfam har bara en av fem arbetslösa personer tillgång till arbetslöshetsersättning och två miljarder människor arbetar i den informella sektorn utan tillgång till exempelvis sjuklön. I världens fattiga länder är 90 procent av alla jobb informella jämfört med bara 18 procent i rika länder. Enligt FN:s beräkningar kan hälften av alla jobb i Afrika gå förlorade i den ekonomiska kris som coronapandemin skapar och få av dem som förlorar sin inkomst kommer kunna få ekonomiskt stöd. De reserestriktioner som införts i många länder p.g.a. covid-19 drabbar flera låginkomstländer direkt genom sjunkande inkomster från bl.a. turism. Karantänen minskar även efterfrågan på vissa varor och det slår hårt mot många producerande låginkomstländer. Inkomstbortfall inom dessa områden kan i många länder leda till att utvecklingsarbeten och sociala investeringar avstannar och det kan på sikt både fördjupa och förlänga den ekonomiska krisen. Även gästarbetare är en mycket sårbar grupp. När de, p.g.a. karantän eller förlorade jobbmöjligheter, inte längre kan skicka hem pengar till sina familjer, drabbas både hemlandets ekonomi och familjen hårt.

Många människor som lever i fattigdom är även hemlösa eller bor mycket trångt i de stora städernas slumområden. För dem finns det inga möjligheter att skydda sig eller hålla distans socialt. Samma situation gäller för alla människor som lever i flyktingläger runt om i världen. I många läger lever människor nära varandra på mycket små ytor och med en begränsad tillgång till rent vatten och toaletter. Många lider av undernäring, och risken för sjukdomar och smittspridning är hög och tillgången till sjukvård begränsad. I flera låginkomstländer är hälsan hos befolkningen redan från början dålig bl.a. eftersom miljöförstörande industrier har valt att förlägga sin produktion där.

Konsekvenserna av coronavirusets spridning har även förvärrat situationen vid andra katastrofer. Efter explosionen i Beirut i början av augusti fördubblades antalet bekräftade fall av covid-19 i landet. Detta samtidigt som sjukhusen redan var överfulla p.g.a. de många skadade vid explosionen. I kriser och katastrofer är det kvinnor och barn som är de mest utsatta och de som drabbas hårdast. Coronapandemins effekter har fått stora konsekvenser för kvinnors och flickors säkerhet och hälsa. Stränga restriktioner och uppmaningar att stanna hemma har ökat möjligheten för förövare att utöva makt och kontroll över sin partner och larmrapporter har kommit från flera länder om ett ökat våld i hemmen. För kvinnor och barn som lever med våldsamma hemförhållanden är arbetet eller skolan efterlängtade avbrott. Karantänen har gjort det svårare att lämna en våldsam relation och söka hjälp.

Enligt organisationen Plan har många regeringar bortsett från flickors och kvinnors behov i arbetet med att bekämpa spridningen och effekterna av covid-19. I flera länder med redan svaga skyddsnät försvinner tillgången till exempelvis ungdomsmottagningar, barnmorskor, mödravård och säkra aborter när hälso- och sjukvård styrs om för att hantera pandemin. Plan befarar att många av de flickor som nu tvingas avbryta sin utbildning p.g.a. pandemin riskerar att aldrig komma tillbaka till skolan p.g.a. våld, barnäktenskap eller tidiga graviditeter.

Även människor som identifierar sig som hbtq blir extra utsatta i kristider när insatser som riktar sig till gruppen prioriteras ner och isoleringen gör det svårare att söka hjälp vid utsatthet för våld och andra kränkningar. I Sydkorea har medier pekat ut gayklubbar som epicentrum för en ny smittvåg, vilket lett till att bl.a. Amnesty har gått ut

och varnat för ökad stigmatisering. I Sydamerika har flera länder flexibla utgångs- förbud där kvinnor och män enbart tillåts gå ut olika dagar. Restriktionerna slår mot transpersoner och mycket tyder på att hatbrotten ökat i samband med detta.

I tider av kris, oro och stora utmaningar är det extra viktigt att stå upp för demokratiska principer och värderingar. I skuggan av den pågående coronapandemin införs ny lagstiftning i många länder. Viss lagstiftning har en direkt koppling till arbetet för en minskad smittspridning medan annan lagstiftning som inskränker mänskliga rättigheter just nu införs enbart för att det är svårt att mobilisera ett motstånd mot den. När risken för smittspridning har gjort demonstrationer olagliga har det blivit möjligt för auktoritära ledare att öka sin makt och inskränka människors rättigheter utan att det uppmärksammas i samma utsträckning som det skulle ha gjorts annars. I Polen försökte regeringen få igenom ett lagförslag som innebar att i stort sett all sexualundervisning förbjöd. I förslaget likställdes även homosexualitet med pedofili. I mars presenterade den ungerska regeringen ett samlat lagförslag som på en och samma gång skulle ändra många lagar och bestämmelser. En av de lagar man vill ändra rörde rättsligt erkännande av ändrad könstillhörighet för transpersoner, där man föreslog att kön ska ersättas av ”kön tilldelat vid födseln” i folkbokföringen och på identitetsdokument. Lagändringen innebar i praktiken att ett rättsligt erkännande av ändrad könstillhörighet skulle bli omöjligt i Ungern eftersom alla preciseringar av kön i identitetsdokument skulle ändras till kön tilldelat vid födseln. I USA passade politiker på att utnyttja coronakrisen och förbjöd tillfälligt aborter. Samma dag som Frankrikes president Emmanuel Macron deklarerade hälsonödläge försökte han driva igenom den mycket hårt kritiserade pensionsreformen via ett odemokratiskt och exceptionellt förfarande.

Ökat polisvåld, övervakning, censur och attacker mot den politiska oppositionen är några andra exempel på effekter av hur alltmer auktoritära regimer runtom i världen utnyttjar coronakrisen för att skaffa sig mer makt. Genom att argumentera för drastiska åtgärder som ska leda till minskad smittspridning minskas det demokratiska utrymmet och grundläggande fri- och rättigheter hotas. I Ungern röstade exempelvis parlamentet under våren igenom en lagändring som innebar att det redan utlysta undantagstillståndet förlängdes på obestämd tid och att den sittande presidenten Viktor Orbán fick rätten att styra genom dekret, vilket innebär att han inte längre behöver konsultera andra lagstiftare innan han fattar politiska beslut. I Kambodja infördes undantagstillstånd som, förutom att förbjuda möten och medborgares rörelsefrihet, även ger myndigheterna möjlighet att dra in organisationers tillstånd, lägga beslag på deras tillgångar samt avlyssna och censurera kommunikation.

I juni i år släppte Amnesty International rapporten Policing the pandemic – Human rights violations in the enforcement of covid-19 measures in Europe. Rapporten visar att tvångsåtgärder för att skydda folkhälsan i Europa har haft en oproportionerlig påverkan på rasifierade grupper som redan innan pandemin var extra utsatta för diskriminerande identitetskontroller och olaglig maktutövning från polisens sida. I London ökade polisens användande av ”stop and search” med 22 procent mellan mars och april i år. Ökningen var synnerligen stor hos den svarta befolkningen. I ett område i Paris, med en stor befolkning med ursprung i Nordafrika, var polisens identitetskontroller under våren mer än dubbelt så vanliga än det nationella genomsnittet och antalet bötesfällda tre gånger fler än i övriga landet. Det var också vanligt att polisen använde våld vid kontrollerna.

Rapporten visar också att många hemlösa har blivit trakasserade och bötfällda när de inte har haft möjlighet att följa den nya lagstiftningen. Exempel på länder där det har hänt är Italien, Spanien och Storbritannien. Romer som bor i tillfälliga bosättningar,

flyktingar, asylsökande och migranter som bor i läger vittnar också om våld och diskriminering när poliser har genomfört åtgärder för att minska smittspridningen. I länder som Bulgarien, Frankrike och Slovakien har läger omringats av polis och militär och de boende har blivit tvingade till provtagning. Flera politiker har uttalat sig hotfullt, som exempelvis Bulgariens inrikesminister Mladen Marinov som hotade den romska befolkningen med ytterligare tvångsåtgärder om de inte följde de strikta bestämmelserna om fysisk distans eftersom han ville skydda den övriga befolkningen från dem.

Även utanför Europa används smittspridning som ursäkt för ett ökat polisivåld. I Kenya slår polisen brutalt ner på de människor som trotsar landets utgångsförbud och i början av utbrottet översteg antalet döda p.g.a. polisivåld dödstaten för covid-19 i landet. I Indien infördes väldigt strikta karantänsregler i syfte att förhindra en explosiv smittspridning i det tätbefolkade landet. Straffet för att bryta mot reglerna är kännbara böter eller fängelse i upp till sex månader. I indiska medier cirkulerar det filmer som visar hur polisen ger sig på personer som bryter mot restriktionerna med stora påkar. På Filippinerna uppmanar president Rodrigo Duterte polis och militär att vid behov döda de som bryter mot karantänsreglerna.

Övervakningen av människor ökar i många länder och den personliga integriteten offras i pandemins spår. Flera EU-länder använder sig av nya former av massövervakning genom mobiloperatörer, något som skulle vara otänkbart under andra omständigheter. I länder som Sydkorea, Kina, Taiwan och Iran har övervakning via mobil använts för att spåra och stoppa smittspridning och i Italien har anonymiserade uppgifter från telekombolag använts för att se om invånarna följer karantänsregler och avstånds begränsningar.

Att sprida information om pandemin har visat sig vara farligt i många länder. I Ungern genomfördes en lagändring som innebar att personer som av regeringen ansågs sprida falska nyheter eller hindra regeringens arbete kunde fängslas i upp till fem år. I Turkmenistan har diktatorn Gurbanguly Berdimuhamedow förbjudit ordet "corona" och bestämt att den som bär munskydd ska dömas till böter. I Kambodja har flera personer gripits för att ha delat information om viruset på sociala medier. Det visade sig att flera av de gripna var från det förbjudna oppositionspartiet. Den kenyanska regeringen har varnat media för rapportering som avviker från den officiella bilden och bloggare har arresterats anklagade för att sprida falska nyheter.

Regeringar i auktoritära länder använder i allt högre utsträckning begränsningar och nedstängningar av internet som ett vapen mot sina medborgare. Utvecklingen blir tydlig i Freedom Houses årliga rapport "Freedom on the Net". Under våren har även coronaviruset använts som argument för internetnedstängningar. Den indiska regeringen, som redan innan virusutbrottet flitigt använde sig av internetbegränsningar, beslutade att begränsa hastigheten till 2G i regionerna Jammu och Kashmir efter att fall av viruset bekräftats där. Den 1 juli blev det tillåtet för den ungerska underrättelsetjänsten att övervaka och begränsa människors internetanvändning, om den uppfattas strida mot "ungerska intressen". Det finns även flera exempel på politiska ledare som helt förnekat existensen av ett coronavirus eller som har bagatelliserat riskerna för smitta. Exempel på det är Brasiliens president Jair Bolsonaro som länge uppmanade människor att trotsa lokala politiska beslut om restriktioner och Belarus president Aleksandr Lukasjenko som i videoklipp förklarar att vodka och bastubad två till tre gånger i veckan hjälper mot covid-19. Den brittiska premiärministern Boris Johnson ville, innan han själv blev smittad, visa världen att han inte var rädd för virusets risker och tog därför flera smittade personer i hand. USA:s president Donald Trump, som hela tiden vägrat att

lyssna på experternas råd, har i stället hittat på egna helt ovetenskapliga lösningar som han har uppmanat människor att följa. Konsekvenserna av politikernas förnekande har lett till spridning av falska nyheter, bristande statistik över smittade och döda samt uppgifter om falska dödsorsaker. Det har även bidragit till att åtgärder har satts in försent eller inte alls så att smittspridningen har blivit mer omfattande än nödvändigt.

3 Sverige i världen

Globala utmaningar kräver gemensamma lösningar. För att kunna få covid-19 under kontroll och för att kunna förebygga andra typer av kriser krävs ett ökat samarbete, bättre samordning och mer solidaritet. Genom att samarbeta i multilaterala organisationer minskar även de administrativa kostnaderna och det blir lättare att sprida kunskap mellan länder. Sverige bör därför stödja och använda de multilaterala samarbetsorganisationer som finns för att minska de ekonomiska klyftorna i världen och för att driva på för demokrati och mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi bör även framöver, när vi har haft möjlighet att analysera och utvärdera det svenska arbetet kring att begränsa smittspridningen i landet, delta i den internationella informationsspridningen kring vilka metoder som har varit effektiva och framgångsrika.

4 FN och WHO

Genom Världshälsoorganisationen (WHO) bistår FN sina medlemsländer med information, statistik och rådgivning kring covid-19. På WHO:s webbplats finns bl.a. siffror på antalet smittade och avlidna i de 216 länder och områden som organisationen bevakar. Under sommaren har WHO publicerat rekommendationer till världens regeringar med anledning av planerade eller genomförda lättnader i reserestriktioner. Precis som världens regeringar har FN-systemet anpassat sina insatser och metoder efter smittspridningen. Arbetet mot covid-19 har inneburit att andra FN-insatser har fått stå tillbaka vilket kommer få konsekvenser för utvecklingsarbetet på viktiga områden.

Det svenska FN-förbundet samarbetar med FN:s livsmedelsprogram (WFP) som bl.a. arbetar med att servera skolmat i fattiga länder men även katastrofinsatser till förmån för flyktingar i krigets Syrien. I början av året bistod WFP 140 miljoner människor, och p.g.a. coronapandemin har den siffran fördubblats. WFP arbetar för att förnya och effektivisera matbiståndet genom exempelvis bättre teknikspridning, mobiltelefonappar som underlättar kontantlös betalning, matbeställningar och leveranser samt samarbeten med lokala producenter. Genom WFP:s uppbyggda transportsystem har det även varit möjligt för FN:s befolkningsfond UNFPA att skicka ut preventivmedel till vissa avlägsna och svårtillgängliga områden även när andra transportmöjligheter har legat nere.

Vänsterpartiet ser WHO som en viktig aktör i arbetet för att minska spridningen av covid-19 och andra livshotande sjukdomar. Det var därför väldigt olyckligt att USA:s president Donald Trump, under pågående pandemi, valde att gå ut och kritisera samt misstänkliggöra hela organisationens arbete med covid-19 och samtidigt frysa landets alla bidrag till organisationen. FN:s och WHO:s arbete bygger på medlemsländernas

engagemang och ekonomiska insats. Utan stöd från medlemsländerna försvagas FN:s mandat och möjligheten att utföra sitt arbete.

Sveriges bör därför i sina bilaterala kontakter med USA, i FN samt i andra internationella sammanhang, trycka på för att USA återupptar sitt ekonomiska stöd till WHO. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör även i alla sammanhang stå upp för WHO:s arbete och genom organisationen bidra och vara delaktigt i arbetet med att bygga upp en bättre struktur för samarbete mellan länder vid internationella katastrofer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

FN är även den viktigaste internationella organisationen för frågor som rör konflikter, säkerhet och nedrustning. Genom folkrätten har FN en särställning som det organ som kan ge mandat till internationella militära insatser med folkrättslig grund. Trots organisationens brister och tillkortakommanden finns det inte någon annan organisation eller arena som kan ersätta FN. FN har påbörjat ett stort reformarbete som än så länge ser ut att bidra till en utveckling av organisationen. Vi i Vänsterpartiet har ytterligare fler förslag för att stärka och utveckla FN i vår riksdagsmotion Ett starkare FN (motion 2016/17:48).

5 Bistånd och internationell solidaritet

Coronavirusets spridning över världen har fått stora konsekvenser. Effekterna slår särskilt hårt mot de redan mest utsatta och kommer att förstärka den redan ojämlika världsordningen. Enligt FN:s utvecklingsprogram UNDP förväntas inkomstförlusterna till följd av pandemin överstiga 220 miljarder dollar i utvecklingsländer. Samtidigt väntas remitteringarna minska med 100 miljarder dollar i år, vilket även det kommer att slå oerhört hårt.

Behovet av bistånd kommer att öka p.g.a. covid-19. Både mot direkt smittspridning och för att minska de ekonomiska konsekvenser som blir följden. Biståndet är ett sätt att solidariskt se till att hela världen kan ta sig igenom denna pandemi så smärtfritt som möjligt. Vänsterpartiet föreslår ett utökat, dvs. ett ”additionellt”, coronabistånd om 500 miljoner kronor som syftar till åtgärder för att minska smittspridningen och för att möta akuta sjukvårdsbehov. Pengarna kan exempelvis användas till inköp av skyddsutrustning och medicinsk utrustning eller till att anställa mer personal. Biståndet kan även användas till omställning i syfte att få igång nya näringar och för att möta arbetslösheten. Sannolikt kommer det framöver att behöva tillskjutas ytterligare biståndsmedel för att förhindra svält och andra negativa effekter som följer i krisens spår. I Vänsterpartiets budget för 2021 går det att läsa mer om vår ekonomiska politik på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Samtidigt som det krävs bistånd för att bekämpa effekterna av pandemin måste det övriga biståndet ligga kvar. De övriga problemen i världen har inte försvunnit utan tvärtom förstärkts både av pandemin i sig och av att vissa ledare valt att utnyttja pandemin för att införa lagar som inskränker mänskliga rättigheter. Dessutom minskar inkomstmöjligheterna för många människor. Knappt hälften av jordens befolkning uppskattas ha något socialt skyddsnet.

Världsbanken befarar att fattigdomsbekämpningen i och med coronavirusets spridning inte kommer att kunna ske i tillräckligt snabb takt för att det globala målet i

Agenda 2030 om att utrota den extrema fattigdomen till 2030 ska kunna uppnås. Decennier av fattigdomsbekämpning riskerar nu att gå förlorade. Behoven av samarbete mellan världens länder för att hantera coronapandemin och de ekonomiska effekterna av den är mycket påtagliga.

Sverige bör, inom FN och Världsbanken, verka för att fattigdomsbekämpning prioriteras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Extrema väderhändelser, som torka och översvämningar, slår redan i dag hårt mot människor i stora delar av världen. Trots att det är den rika delen av världen som står för den största delen av utsläppen är det den fattiga som drabbas hårdast. Coronakrisen har återigen påmint oss om den klimatkris som pågår runt om i världen. Bristen på vatten märks t.ex. tydligt nu när människor saknar möjligheten att följa basala råd om hygien och handtvätt. Vänsterpartiet vill se ett nytt klimatbistånd som utjämnar klyftor och som ger världen bättre förutsättningar att möta kommande kriser och katastrofer.

Ett nytt klimatbistånd bör tas fram. Klimatbiståndet ska användas till förebyggande klimatåtgärder som motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Pengarna ska bestå av nya additionella medel och bör användas för omställning till ekologiskt hållbara jordbruk, teknikutveckling eller utbyggnaden av förnybar energi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Skuldavskrivningar

Coronakrisen har inneburit stor påverkan på flera länders ekonomi. För många redan skuldsatta utvecklingsländer har coronakrisen inneburit att deras statskund nu kraftigt ökat och att de har hamnat i en skuldfälla. Redan före pandemin stod många länder inför en skuldkris, bl.a. orsakad av finansiell spekulation och en oreglerad finansiell marknad. Nu har den krisen blivit verklighet i ett flertal länder.

G20:s medlemsländer fattade beslut den 15 april om att 77 fattiga och skuldsatta länder inte ska behöva betala tillbaka på sina bilaterala lån fram till slutet av året. Totalt omfattar G20-initiativet 12 miljarder amerikanska dollar i bilaterala skulder. Tidigare har Internationella valutafonden (IMF) gett besked om tillfälliga lättnader på avbetalningar av skulder för 25 länder de kommande sex månaderna, på runt 215 miljoner amerikanska dollar. G20 har bett alla multilaterala utvecklingsbanker att också införa ett tillfälligt stopp för skuldåterbetalningar, vilket ännu inte skett. Även privata långivare uppmanas agera. Beskeden från G20 och IMF är välkomna, men de löser inte skuldproblematiken. IMF:s initiativ motsvarar endast 1 procent av låginkomstländernas skulder. Utvecklingsländer behöver skuldlättnader på hela 1 000 miljarder dollar i år för att bemöta effekterna av pandemin, enligt FN-organet United Nations Conference on Trade and Development (Unctad).

De initiativ som nu har skett har gett tillfällig skuldlättnad men ingen lösning på sikt. Permanent avskrivningar behövs. Skulderna kommer annars att behöva betalas tillbaka senare. Fler skulder måste inkluderas; alla multilaterala men även privata långivare måste ingå. Skuldavskrivningar får inte dränera bistånd, utan nya sätt att finansiera avskrivningar måste till. Risken är att om stödpaket endast ges i form av lån så leder det enbart till nya skulder och framtida kriser. FN:s generalsekreterare har framfört behovet av att införa en mekanism, som tagits fram av Unctad, för att hantera ohållbara skulder.

Sverige bör aktivt verka för skuldavskrivningar för fattiga länder. Pengarna från en skuldavskrivning bör användas för att betala de ekonomiska skador coronaviruset orsakar och för att bygga upp hårt belastade sjukvårdssystem och annan viktig välfärd.

Sverige bör verka för ett införande av Unctads mekanism för hantering av ohållbara skulder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Demokrati och mänskliga rättigheter

Sverige ska vara en stark röst i världen för rättvisa, demokrati och de mänskliga rättigheterna. Vi ska alltid stå upp för yttrandefrihet och minoriteters och oppositionellas rättigheter. Under den pågående pandemin har vi sett många exempel på hur människors fri- och rättigheter har inskränkts och insatser för att minska smittspridningen har använts som ursäkt av auktoritära ledare som har utnyttjat krisen för att skaffa sig mer makt.

Risken är stor att tillfälliga åtgärder, såsom undantagstillstånd och nya stränga lagar, permanentas och finns kvar även efter att krisen är över. Det är även stor risk att den ökande rasismen, diskrimineringen och misstänksamheten finns kvar efter pandemin. I arbetet med att återuppbygga samhället efter krisen är det därmed viktigt att arbetet för en ökad demokrati finns med. Sverige bör därför i alla utrikespolitiska sammanhang stå upp för de mänskliga och demokratiska rättigheterna och visa att även virus kan bekämpas med demokratiska metoder.

Även regeringens demokratisatsning bör ha sitt fokus på den antidemokratiska utveckling som har pågått i skuggan av coronakrisen. Det är exempelvis ytterst viktigt att de inplanerade demokratisamtal som svenska ambassadörer ska hålla runt om i världen blir av så snart som det är möjligt. Att stödja civilsamhället och andra demokratiska krafter blir ännu viktigare efter en kris när många intressen konkurrerar om resurser och utrymme.

8 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Den pågående coronapandemin har slagit hårt globalt. Oron för liv och hälsa när det gäller en själv samt nära och kära har tvingat människor att ändra sina vanor och länder har infört olika nivåer av restriktioner. Hur olika länder agerar kommer att påverka miljontals människors demokratiska fri- och rättigheter under lång tid. Inte minst på SRHR-området. En förutsättning för att länder och regioner ska kunna stå bättre rustade vid en pandemi eller annan global hälsokris är starka och hållbara hälsosystem.

Bristen på tillräckliga sjukvårdsresurser drabbar arbetet med SRHR hårt. När pengar, personal och medicinsk utrustning går till att bekämpa coronaviruset så får andra delar av vården stå tillbaka. Nedstängda fabriker och begränsade transporter har lett till en brist på preventivmedel och abortmediciner vilket riskerar att resultera i oönskade graviditeter såväl som ökad mödradödlighet, könssjukdomar och hiv. Socialt stigma och tabu gör att många kvinnor och flickor får tillgång till preventivmedel endast genom enskilda, ibland hemliga, möten med läkare eller barnmorska. När rörelsefriheten minskar så blir detta inte längre möjligt.

FN:s samlade program mot hiv/aids (Unaid) varnar för att nedstängningar av samhället i spåren av covid-19 påverkar tillgången till hivmedicin negativt och det finns en risk att dödligheten i sjukdomen kan komma att öka betydligt de kommande åren p.g.a. läkemedelsbrist.

FN:s befolkningsfond UNFPA befarar att en sex månader lång nedstängning av samhället kan leda till ytterligare sju miljoner oönskade graviditeter och 31 miljoner fall av könsbaserat våld. Även antalet fall av könsstympning och barn som gifts bort riskerar att öka. Bland annat som en konsekvens av att arbetet för att motverka detta försenas eller uteblir och för att en ökad fattigdom är en känd faktor för barnäktenskap.

UNFPA varnar också för risken att unga människor med funktionsnedsättning lämnas efter. I synnerhet kvinnor och flickor inom gruppen riskerar att i högre grad utsättas för könsbaserat våld och sexuellt våld. Men även risken för social isolering och brist på livsviktig sjukvård och omvårdnad är större. Människor med funktionsnedsättning möter redan i vanliga fall ofta på hinder när det kommer till SRHR. Det kan handla om stigma och diskriminering, men också om bristande möjligheter till transport eller hjälpmedel för att kunna kommunicera sina behov. Risken är att coronapandemin och spridningen av covid-19 gör det ännu svårare att få grundläggande rättigheter tillgodosedda.

Den svenska regeringen har hittills bara flyttat runt pengar inom biståndsbudgeten för att kunna ge stöd till insatser mot spridningen av covid-19. Vid en global pandemi är det naturligt att man behöver göra nya avvägningar och prioriteringar. Men för att inte viktiga åtgärder ska tvingas stå tillbaka p.g.a. coronaviruset har Vänsterpartiet redan tidigare föreslagit ett additionellt coronabistånd om 500 miljoner kronor som syftar till åtgärder för att minska smittspridningen och för att möta akuta sjukvårdsbehov (motion 2019/20:3605 med anledning av prop. 2019/20:100 2020 års ekonomiska vårproposition). Pengarna kan t.ex. användas till inköp av skyddsutrustning eller till att anställa personal, men också direkt till SRHR.

9 EU

I slutet av maj i år presenterade EU-kommissionen ett förslag till en ekonomisk återhämtningsfond för medlemsstater som drabbats av coronapandemin. Fonden innehöll 750 miljarder euro, nästan 8 000 miljarder svenska kronor, och kommissionens förslag innebar att en tredjedel av pengarna skulle lånas ut medan resten skulle ges som bidrag. Efter flera förhandlingar mellan medlemsländernas regeringschefer höll EU-parlamentet en extrainsatt session i slutet av juli för att reagera på uppgörelsen om återhämtningsfonden och den nya långtidsbudgeten för 2021-2027.

Vänsterpartiet är i grunden för samarbete och solidaritet mellan medlemsländerna men ställer sig kritiskt till resultat av förhandlingarna kring återhämtningsfonden. Vi anser att kostnaden för Sverige på 148 miljarder kronor för fonden plus höjd årlig avgift med sex miljarder kronor blir alltför dyr. Vi menar att euroländerna med sin gemensamma valuta borde gått vidare med gemensam upplåning medan de länder som sagt nej till EMU borde stå utanför uppgörelsen.

Vi är även kritiska till att uppgörelsen innebär att EU-kommissionen får ökad makt över medlemsländerna eftersom de sitter på besluten kring hur pengarna ska användas. Flera EU-länder kommer att fastna i skuldsättning med krav på åtstramningspolitik.

Under eurokrisen fick vi se flera exempel på hur EU bl.a. tvingade länder att privatisera, försämra arbetsrätten och använda skattepengar till att rädda banker i stället för att satsa på välfärden.

Ett av de mest allvarliga resultaten av regeringschefernas uppgörelse handlar dock om de urvattnade skrivningarna kring mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. När flera länder inom EU går åt ett alltmer auktoritärt och odemokratiskt håll är möjligheten att ställa demokratikrav i den gemensamma budgeten ett av de få verktyg vi har för att påverka. Överenskommelsens brist på skarpa skrivningar innebär i praktiken att de länder som aktivt monterar ner demokratin och motarbetar de mänskliga rättigheterna kan fortsätta med det samtidigt som de tar emot stödpenningar från EU.

I stället för en återhämtningsfond på EU-nivå ser Vänsterpartiet andra alternativ för att hjälpa länder i kris. Redan hårt skuldsatta länder bör inte skuldsättas ytterligare.

För att underlätta för medlemsländer att återhämta sina ekonomier efter coronapandemin bör Sverige, på EU-nivå, verka för skuldnedskrivningar i stället för ökade lån. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Likaså bör EU:s långtidsbudget göras om. Mindre pengar ska gå till militär, gränspolitik och det klimatskadliga jordbruket till förmån för återhämtningpolitik genom sociala investeringar, grön omställning och modern infrastruktur. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att stärka arbetet för demokrati, rättsstat och de mänskliga rättigheterna bör Sverige även verka för att allt ekonomiskt stöd från EU villkoras med skarpa demokratikrav, genom s.k. konditionalitet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Hälso- och sjukvård

När världen drabbas av en pandemi som covid-19 blir det uppenbart att det internationella samarbetet kring hälsofrågor måste öka. Systemet för forskning och utveckling kring nya mediciner måste förbättras och placera människors liv och hälsa i centrum före läkemedelsföretagens ekonomiska intressen. En konsekvens av det nuvarande systemet är att mediciner som inte är lönsamma aldrig utvecklas. En annan konsekvens är att många fattiga länder inte får tillgång till viktiga vaccin och mediciner p.g.a. patentlagar som ger läkemedelsföretag monopol och makt att sätta priser de inte har möjlighet att betala.

När ett vaccin mot covid-19 är framtaget är det ytterst viktigt att tillgången till vaccinet fördelas rättvist över världen. Risken är dock stor att rika länder bjuder över låginkomstländer och ställer sig först i kön trots att det finns andra länder med större behov. Sverige bör därför arbeta för att all forskning, kunskap och data som rör covid-19 ska utbytas mellan länder samt att behandlingar och vaccin ska vara patentfria och tillgängliga för alla. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör även verka för en global överenskommelse kring att vaccin, behandlingar och tester bör produceras och levereras till lägsta möjliga kostnad och fördelas utifrån behov, inte utifrån vem som kan betala mest. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 Handelspolitik

Vänsterpartiet vill ha en rättvis handelspolitik som sätter människor, social rättvisa, djur, klimatet och miljön främst och som fokuserar på samhällsvinster för alla och inte bara på vinster för storföretag. Handel med omvärlden är avgörande för Sveriges välstånd och utveckling. I och med coronapandemin har många länders ekonomi prövats hårt och handeln har sjunkit både inom och mellan länder. Att pandemin kan utlösa en enorm ekonomisk kris är överhängande och många länder och företag är försiktiga med vilka investeringar som görs. Vänsterpartiet vill ha en rättvis handelspolitik som inte innebär försämringar för medborgarna i de länder som omfattas.

Vi lever inte i en rättvis världsordning. Resurser och makt är djupt ojämlikt fördelade mellan och inom länder. Möjligheterna att delta i det internationella ekonomiska utbytet och handeln ser därför väldigt olika ut. Fri handel innebär alltför ofta en frihet för den som har resurser och makt att exploatera och utkonkurrera dem som har mindre makt och resurser. Vänsterpartiet anser att om handel ska kunna ske på rättvisa villkor måste man låta fattiga länder få fördelar och större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik. För att världen ska lyckas återhämta sig även ekonomiskt krävs att länder som har mycket ger mer och att länder som har mindre får större chanser.

Handelspolitiken kan fungera som en del i återhämtningen efter pandemin. För att det ska lyckas krävs samarbete och rättvisa villkor länder emellan. Det krävs satsningar på framtidsbranscher och att handelspolitiken faktiskt gynnar de processer som satsar på att bygga en mer hållbar värld. Om återhämtningen sker med klimatsmarta investeringar ökar möjligheterna att nå klimatmålet. Den typen av långsiktig handelspolitik är alltid behövlig men extra viktig i tider av kris. Det överordnade målet för svensk handelspolitik bör vara att bidra till minskade klyftor inom och mellan länder samt ökad jämställdhet och hållbar utveckling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I december 2017 meddelade Världsbanken att den skulle upphöra med låneprojekt till gas- och oljeutvinning samt borrning och drift av oljebrunnar efter 2019. Den skulle också använda sig av ett skuggpris på koldioxid i de ekonomiska analyserna av alla projekt i sektorer med höga utsläpp. Beskeden bedömdes som viktiga av flera miljöorganisationer som menade att många satsningar inte skulle bli av utan Världsbankens stöd och att banken tidigare gjort stora investeringar i sektorn. Samtidigt finns det mycket kvar att göra när det gäller Världsbankens miljö- och klimatarbete. Löftet innebär inget totalt stopp för finansiering av projekt som rör fossila bränslen eller fossil energi. Bland annat undantas byggandet av gas- och oljeledningarna och lån till fattiga länder för sådana investeringar under vissa förutsättningar. Lån via mellanhänder omfattas inte heller. På den vägen finansierar Världsbanken indirekt byggandet av kolkraftverk i länder som Bangladesh, Indien och Filippinerna. Vänsterpartiet menar att dessa s.k. Bretton Woods-institutioner i högre grad bör sträva i samma riktning och att den riktningen bör styras av Agenda 2030. Klimatkrisen har pågått före, och kommer att fortsätta efter, pandemin. Regeringen bör verka för att IMF:s och Världsbankens verksamhet anpassas till Agenda 2030. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att tydliggöra företagens miljö- och klimatansvar bör även ett klimat- och miljöperspektiv anläggas på de förslag som regeringen arbetar fram. Det kan ske med utgångspunkt i ”environmental due diligence”, ett verktyg som liknar ”human rights due diligence”, men där miljö- och klimatperspektivet är vägledande. Regeringen bör utreda

möjligheten att även införa klimat- och miljöperspektiv enligt ”environmental due diligence” i regelverken för företags agerande utomlands. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I Agenda 2030:s mål ”Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt” står det att arbetstagarnas rättigheter måste skyddas och att vi en gång för alla måste få stopp för modernt slaveri, människohandel och barnarbete. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter bygger på statens skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna, företagens ansvar att respektera dem och individens möjligheter att få sin sak prövad vid kränkningar. I tider av kris ser man att dessa värden ibland kan hamna i skymundan och nu precis som alltid är det viktigt att värdena bevakas. Statskontoret har i rapporten FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter – utmaningar i statens arbete analyserat Sveriges efterlevnad av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och lämnat förslag på åtgärder. De menar bl.a. att möjligheten att ställa krav på s.k. human rights due diligence, dvs. det verktyg som företag kan använda för att förhindra att deras verksamhet har en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna, bör utredas och att regeringen bör utveckla tydliga kriterier för när statliga bolag ska göra ”human rights due diligence”. Vänsterpartiet instämmer i den bild som Statskontoret ger av hur svenska företag bättre kan följa FN:s vägledande principer och vikten av att de gör det. Vi tror också att de förslag som Statskontoret presenterar skulle bidra till en positiv utveckling på området.

EU har påbörjat ett arbete med både ”human rights” och ”environmental due diligence”. Vi menar att vi inte kan vänta på dessa processer utan att dessa krav borde hanteras i Sverige redan nu. Miljöförstörande verksamheter och eftersatta mänskliga rättigheter har en påverkan på folkhälsan, vilket gör att det påverkar motståndskraften gentemot nuvarande och kommande pandemier. Regeringen bör därför återkomma med förslag utifrån Statskontorets rapport FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter – utmaningar i statens arbete. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Innan krisen runt covid-19 presenterades ett utkast på det man kallar ”binding treaty”. Det är ett bindande fördrag med regelverk kring hur företag måste förhålla sig till de mänskliga rättigheterna. Fördraget är ett sätt att hålla nationer ansvariga för vad deras företag gör även när de verkar inom andra länder. Ett nytt utkast på ”binding treaty” ska presenteras till FN:s session i oktober 2020. Den svenska regeringen bör verka för att FN antar ett bindande fördrag kring företags agerande och de mänskliga rättigheterna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12 Vatten och sanitet

Tillgång till rent vatten och sanitet är en grundläggande mänsklig rättighet. Trots detta saknar 4,5 miljarder människor tillgång till en toalett. 2,1 miljarder människor saknar tillgång till rent vatten. Varje dag dör omkring 1 300 människor av diarré som orsakats av smutsigt vatten och otillräcklig sanitet. Att säkra tillgången till rent vatten och grundläggande sanitet är avgörande för att kunna rädda liv världen över och även för att kunna bekämpa fattigdom samt för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Ett lands hela utveckling går hand i hand med tillgång till rent vatten och sanitet. I vågorna

av coronapandemins utbrott har tillgången på rent vatten och möjligheten att tvätta sig visat sig vara avgörande i många fall.

Bristande tillgång till rent vatten och sanitet påverkar kvinnor och flickor särskilt hårt. Sjukdomar kopplade till smutsigt vatten och brist på säkra toaletter är den femte vanligaste dödsorsaken bland kvinnor runt om i världen. Alltför många kvinnor ägnar timmar varje dag åt att hämta rent vatten i stället för att delta i utbildning eller aktiviteter som skulle kunna ge en egen inkomst. Avsaknaden av toaletter är i många länder ett av huvudskälen till att flickor hoppar av sin skolgång. För att säkerställa dessa mänskliga rättigheter behövs långsiktiga lösningar med hållbara, tillgängliga system för distribution av vatten och sanitet. Det behövs samhällslösningar som når alla, inte endast dem med mest pengar.

När en resurs blir en bristvara tenderar den att bli en attraktiv handelsvara. Det gäller i högsta grad vatten under de senaste decennierna. Globala företag ser gränslösa marknader öppna sig genom privatiseringar av vatten i kombination med en växande efterfrågan på vatten. Privata vattenföretag strävar efter kortsiktig vinst och söker sig till områden där kostnaderna är låga och inkomsterna höga. IMF och Världsbanken har dessutom i flera fall utövat påtryckningar på fattiga länder för att de ska sälja ut sina vattenverk till multinationella bolag. Vänsterpartiet ser Sverige som en viktig aktör i det globala arbetet med att säkra tillgång till vatten och sanitet för jordens fattiga. Universell tillgång till rent vatten förutsätter att det finns en tryggad tillgång till vatten via det offentliga. Vänsterpartiet menar därför att all privatisering av vatten och dess distribution måste upphöra.

Sverige bör, inom IMF och Världsbanken, verka för att privatisering av vattenresurser stoppas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

13 Djurskydd

En konsekvens av att många länder stängde sina gränser vid coronautbrottet var att djurtransporter blev stoppade och blev stående runt om vid olika gränsstationer. Det finns exempel på transporter med djur i som har stått stilla i upp till 20 timmar p.g.a. nedstängningen. I Kroatien har man förbjudit djurtransporter från högriskområden att köra in i landet och vid den polska gränsen förekommer köer i uppemot 40 kilometer vilket ger 18 timmar långa väntetider. Exempel på liknande scenario finns även vid den turkisk-bulgariska gränsen. Där saknas det bl.a. möjlighet att prioritera djurtransporter så som det var avsett.

Det är tydligt att handeln med levande djur för stunden sker på bekostnad av ett stort lidande för djuren. EU-kommissionen beslutade den 16 mars att djurtransporterna mellan medlemsländerna skulle fortsätta trots den svåra situation som uppstått som ett resultat av coronakrisen. Enligt förordningen ska alla nödvändiga åtgärder vidtas inför varje transport för att säkerställa att resan hålls så kort som möjligt och för att förhindra dröjsmål. Den behöriga myndigheten ska se till att åtgärder vidtas vid bl.a. gränskontrollstationer så att djurtransporter behandlas med prioritet.

Sverige bör vara en stark röst i EU för ett utökat djurskydd där kortare transporttider är en viktig del. I syfte att förebygga liknande situationer som den vi nu ser vid flera europeiska gränser bör regeringen, inom ramen för EU-samarbetet, verka för att EU tar

fram en handlingsplan för att hantera djurtransporterna vid extraordinära situationer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Under pandemins första tid märkte uppfödare av hundar och katter i Sverige ett ökat intresse från allmänheten att skaffa ett husdjur. Det ökade intresset gjorde att flera uppfödare inte hade valpar att leverera till alla som var intresserade och många vände sig därför till uppfödare utomlands. Under sommaren uppmärksammade Tullverket den ökade importen av framför allt hundar och svårigheten att veta under vilka villkor djuren fötts upp.

Den illegala försäljningen av djur över nätet har ökat och de problem som följer av detta är flera. Risken för att sjukdomar sprids ökar och den illegala marknaden påverkar djurvälståndet generellt eftersom djuren ofta föds upp under dåliga förhållanden. För att stoppa denna negativa utveckling vill Vänsterpartiet se flera förändringar och i vår motion Respekt för djur (motion 2020/21:1315) fördjupar vi vår politik på området.

14 Gemensam nordisk beredskap

Den pågående coronapandemin har visat på allvarliga svagheter i vår krisberedskap. En av de mest uppenbara är bristen på adekvat skyddsutrustning för vård- och omsorgspersonal. Vid en annan typ av kris kommer det dock att vara annat som saknas, exempelvis reservdelar, läkemedel och livsmedel. Sveriges beredskapslager monterades ner efter kalla kriget och i dag saknas tillräcklig beredskap i händelse av en allvarlig kris. Att omgående bygga upp den typen av lagerhållning skulle sannolikt bli kostsamt. Även om målet bör vara en ökad grad av nationell lagerhållning av livsmedel och samhällsviktiga produkter skulle gemensamma beredskapslager i de nordiska länderna kunna vara en lösning. Även självförsörjningsgraden av livsmedel i de nordiska länderna bör öka. Det skulle göra oss bättre rustade för kommande kriser som också kan innebära stängda gränser och restriktioner kring transporter och infrastruktur. I Vänsterpartiets motion Samarbetet i Norden och Baltikum (motion 2020/21:597) utvecklar vi vår politik på området.

Ett bättre samarbete mellan de nordiska länderna under coronakrisen hade underlättat livet för många människor, särskilt för boende i gränsområdena. För att undvika brister i samarbetet framöver bör en kommission tillsättas med uppdrag att utvärdera de nordiska ländernas agerande samt utarbeta en strategi för ökat samarbete vid kommande gemensamma kriser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Elin Segerlind (V)

Jens Holm (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)